

TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN YÜZÜNCÜ YILI

CUMHURİYET'İN 100. YILI ÖZEL SAYISI
THE REPUBLIC'S CENTENARY SPECIAL ISSUE
EKİM / OCTOBER 2023 • ONLINE ISSN: 2529-0045

MARMARA TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

MARMARA UNIVERSITY JOURNAL OF TURKOLOGY

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Marmara Türkiyat Araştırmaları Dergisi (MUTAD) / Marmara University Journal of Turkology (MUJOT)

6 Aylık Uluslararası Hakemli Dergi / Biannual Peer-Reviewed International Journal
Yıl / Year: Ekim / October 2023, Cumhuriyet'in 100. Yılı Özel Sayısı / The Republic's Centenary Special Issue

Online ISSN: 2529-0045

Kuruluş Yılı / Foundation Year: 2014

Marmara Üniversitesi Rektörlüğü Adına İmtiyaz Sahibi / Owner

Prof. Dr. Mustafa KURT (Rektör / Rector)

Derginin Kurucusu / Founder of the Journal

Prof. Dr. Gülşen SEYHAN ALIŞIK

Derginin Sahibi / Owner of the Journal

Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Adına / On behalf of Institute of Turkic Studies of Marmara University
Prof. Dr. Okan YEŞİLOT (Enstitü Müdürü / Director of Institute)

Baş Editör / Editor in Chief

Prof. Dr. Okan YEŞİLOT (Marmara Üniversitesi, İstanbul / Türkiye)

Özel Sayı Editörleri / Special Issue Editors

Prof. Dr. Bülent BAKAR (Marmara Üniversitesi, İstanbul / Türkiye)

Doç. Dr. Seda BAYINDIR ULUSKAN (Milli Savunma Üniversitesi, İstanbul / Türkiye)

İngilizce Dil Editörleri / English Language Editors

Arş. Gör. Ayşe Didar AKBULUT (Marmara Üniversitesi, İstanbul / Türkiye)

Dr. Öğr. Üyesi Ayşe BAŞARAN (Marmara Üniversitesi, İstanbul / Türkiye)

Türkçe Dil Editörü / Turkish Language Editor

Arş. Gör. Soner ATALAN (Marmara Üniversitesi, İstanbul / Türkiye)

Redaktörler / Redactors

Dr. Öğr. Üyesi Zeynep AKARSLAN (Marmara Üniversitesi, İstanbul / Türkiye)

Dr. Öğr. Üyesi Elif UZUNAĞAÇ (Marmara Üniversitesi, İstanbul / Türkiye)

Sekretarya / Secretariat

Dr. Öğr. Üyesi Elif UZUNAĞAÇ (Marmara Üniversitesi, İstanbul / Türkiye)

Dizgi / Typesetting

Elif TUFAN KIRKIL, Burcu DİKER

Yayın Kurulu / Editorial Board

Doç. Dr. Turhan ADA (Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul / Türkiye)

Prof. Dr. Apollinaria S. AVRUTİNA (St. Petersburg Devlet Üniversitesi, St. Petersburg / Rusya Federasyonu)

Prof. Dr. Evangelia BALTA (Ulusal Helen Araştırmaları Vakfı, Atina / Yunanistan)

Prof. Dr. Olivier BOUQUET (Paris Diderot Üniversitesi, Paris / Fransa)

Doç. Dr. Ömerül Faruk BÖLÜKBAŞI (Marmara Üniversitesi, İstanbul / Türkiye)

Prof. Dr. Yüksel ÇELİK (Marmara Üniversitesi, İstanbul / Türkiye)

Prof. Dr. Özkul ÇOBANOĞLU (Hacettepe Üniversitesi, Ankara / Türkiye)

Prof. Dr. Davut HUT (Marmara Üniversitesi, İstanbul / Türkiye)

Dr. Öğr. Üyesi Faisal HUSAIN (Pensilvanya Eyalet Üniversitesi, State College / Amerika Birleşik Devletleri)

Prof. Dr. Ahmet KANLIDERE (Marmara Üniversitesi, İstanbul / Türkiye)

Prof. Dr. İlyas KEMALOĞLU (Marmara Üniversitesi, İstanbul / Türkiye)

Doç. Dr. Hakan KIRIMLI (Bilkent Üniversitesi, Ankara / Türkiye)

Prof. Dr. Osman Gazi ÖZGÜDENLİ (Marmara Üniversitesi, İstanbul / Türkiye)

Öğr. Gör. Dr. Liaisan ŞAHİN (Marmara Üniversitesi, İstanbul / Türkiye)

Doç. Dr. Nikolay N. TELİTSİN (St. Petersburg Devlet Üniversitesi, St. Petersburg / Rusya Federasyonu)

Prof. Dr. István VÁSÁRY (Macar Bilimler Akademisi, Budapeşte / Macaristan)

Dr. Öğr. Üyesi Elif YILMAZ ŞENTÜRK (Marmara Üniversitesi, İstanbul / Türkiye)

Danışma Kurulu / Advisory Board

Prof. Dr. Gabor AGOSTON (Georgetown Üniversitesi, Vaşington / Amerika Birleşik Devletleri)

Doç. Dr. Danuta CHMIELOWSKA (Varşova Üniversitesi, Varşova / Polonya)

Prof. Dr. Evá Judit CSAKI (Pazmany Peter Katolik Üniversitesi, Budapeşte / Macaristan)

Prof. Dr. İsmail E. ERÜNSAL (İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi, İstanbul / Türkiye)

Prof. Dr. Peter B. GOLDEN (Rutgers Üniversitesi, New Jersey / Amerika Birleşik Devletleri)

Prof. Dr. Tooru HAYASHI (Tokyo Üniversitesi, Tokyo / Japonya)

Prof. Dr. Yerden KAZHYBEK (Kazakistan Cumhuriyeti Eğitim ve Bilim Bakanlığı Ahmet Baytırsınoğlu Dil Bilimi Enstitüsü, Almatı / Kazakistan Cumhuriyeti)

Prof. Dr. Darhan KIDIRALI (Nur-Sultan / Kazakistan Cumhuriyeti)

Prof. Dr. Timur KOCAOĞLU (Michigan Devlet Üniversitesi, East Lansing / Amerika Birleşik Devletleri)

Prof. Dr. Nizomitdin MAKHMUDOV (Özbekistan Bilimler Akademisi, Taşkent / Özbekistan Cumhuriyeti)

Prof. Dr. Klaus RÖHRBORN (Emekli Öğretim Üyesi, Gottingen / Almanya)

Prof. Dr. Nesrin SARIAHMETOĞLU (Emekli Öğretim Üyesi, İstanbul / Türkiye)

Prof. Dr. Gülşen SEYHAN ALIŞIK (Marmara Üniversitesi, İstanbul / Türkiye)

Prof. Dr. Alfiya YUSUPOVA (Kazan-İdil Boyu Federal Üniversitesi, Kazan / Tataristan Cumhuriyeti / Rusya Federasyonu)

2023 Yılı Cumhuriyet'in 100. Yılı Özel Sayısı Hakemleri / 2023 Year The Republic's Centenary Special I Referees

Dr. Öğr. Üyesi Erhan ACAR (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale / Türkiye)

Prof. Dr. Kemal ARI (Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir / Türkiye)

Doç. Dr. Süleyman AŞIK (İzmir Bakırçay Üniversitesi, İzmir / Türkiye)

Dr. Öğr. Üyesi İdris ÇAKIROĞLU (Kırıkkale Üniversitesi, Kırıkkale / Türkiye)

Doç. Dr. Erdem ÇANAK (Çukurova Üniversitesi, Adana / Türkiye)

Dr. Öğr. Üyesi Erhan ÇİFCİ (Milli Savunma Üniversitesi, İstanbul / Türkiye)

Prof. Dr. İsmail EYYÜPOĞLU (Atatürk Üniversitesi, Erzurum / Türkiye)

Doç. Dr. Ramazan Erhan GÜLLÜ (İstanbul Üniversitesi, İstanbul / Türkiye)

Prof. Dr. Ercan HAYTOĞLU (Pamukkale Üniversitesi, Denizli / Türkiye)

Doç. Dr. Ökkeş Kürşad KARACAGİL (İstanbul Üniversitesi, İstanbul / Türkiye)

Dr. Öğr. Üyesi Müjdat KARAGÜLMEZ (Milli Savunma Üniversitesi, İstanbul / Türkiye)

Prof. Dr. Nazife Oya LEVENDOĞLU (Erciyes Üniversitesi, Kayseri / Türkiye)

Doç. Dr. Jale Özlem OKTAY ÇEREZCİ (Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, İstanbul / Türkiye)

Dr. Öğr. Üyesi Ceyhan ÖGRETEN (Milli Savunma Üniversitesi, İstanbul / Türkiye)

Dr. Öğr. Üyesi Funda SONGUR (Piri Reis Üniversitesi, İstanbul / Türkiye)

Doç. Dr. Üyesi Mustafa TANRIVERDİ (İstanbul Üniversitesi, İstanbul / Türkiye)

Doç. Dr. Metin ÜNVER (İstanbul Üniversitesi, İstanbul / Türkiye)

İletişim Bilgileri / Contact Details

Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Müdürlüğü / Institute of Turkic Studies of Marmara University

Adres / Address: Göztepe Yerleşkesi, 34722, Kadıköy, İstanbul / Türkiye

Tel / Phone: +90 216 777 18 80

Faks / Fax: +90 216 777 18 81

E-Posta / E-Mail: mutad@marmara.edu.tr

Web: <http://turkiyat.marmara.edu.tr/>

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/mtad>

Marmara Üniversitesi Yayınevi / Marmara University Press

Adres / Address: Göztepe Yerleşkesi, 34722, Kadıköy, İstanbul / Türkiye

Tel / Phone: +90 216 777 14 08

Faks / Fax: +90 216 777 14 01

E-Posta / E-Mail: yayinevi@marmara.edu.tr

MARMARA TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI DERGİSİ, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü'nün uluslararası hakemli yayınıdır. Altı ayda bir yayınlanır. Marmara Türkiyat Araştırmaları Dergisi, TÜBİTAK / ULAKBİM SBVT, ASOS İndeks, ACAR İndeks, DRJI (Directory of Research Journals Indexing), ULRICH Global Serials Directory, EBSCO uluslararası alan endeksi tarafından taranmakta ve dizinlenmektedir. Dergide yayınlanan makalelerdeki görüşler yazarlarına aittir. Yayın Kurulu tarafından benimsendiği anlamına gelmez. Yayın Kurulu, yazının özüne dokunmaksızın gerekli yazım ve ifade değişikliklerini yapma hakkını saklı tutar. Dergiden yapılan alıntılarda kaynak göstermek mecburidir.

MARMARA UNIVERSITY JOURNAL OF TURKOLOGY is a peer-reviewed international journal of Institute of Turkic Studies of Marmara University. The journal is a biannual publication. Marmara University Journal of Turkology is indexed by TÜBİTAK / ULAKBİM SBVT, ASOS Index, ACAR Index, DRJI (Directory of Research Journals Indexing), ULRICH Global Serials Directory and EBSCO International Index. All the views and opinions expressed in the articles are those of the authors and they do not necessarily reflect the views or opinions of the editor, the editorial board, or the publisher. The editorial board reserves the right to make necessary changes in spelling and phrase without changing content. The published contents in the articles cannot be used without being cited.

İçindekiler / Contents

ARAŞTIRMA MAKALELERİ / RESEARCH ARTICLES

Alaturka Müzik Yasağı Öncesi Peyami Safa'nın Yaptığı Bir Anket Çalışması (7-29 Aralık 1932):
Musikimiz Hangi Yola Girmeli?

A Survey Conducted by Peyami Safa Before the Ban on Alla Turca Music (December 7-29, 1932): *Which Way Should Our Music Go?*

Seda BAYINDIR ULUSKAN e1

Cumhuriyet Dönemi Kültür ve Sanat Politikaları Bağlamında İnkılâp Sergileri ve Yurt Gezileri
(1923-1943)

Revolution Exhibitions and Country Tours in the Context of Republican Period Policies of Culture and Arts (1923-1943)

Malike BİLEYDİ KOÇ.....e40

Yusuf Kemal Bey'in Londra Mümessilliği Çerçevesinde Türk-İngiliz İlişkileri

Turkish-English Relations in the Framework of Yusuf Kemal Bey's the London Representation

Aydın ÇAKMAK.....e59

Atatürk Döneminde İpek Böcekçiliğinin Geliştirilmesine Yönelik Atılan Adımlar (1923-1938)

Steps Taken Towards the Development of Sericulture During the Atatürk Era (1923-1938)

Ayşegül İNGİNAR KEMALOĞLU.....e84

1924 Bahriye Bütçesi Görüşmeleri Işığında Cumhuriyetin İlk Yıllarında Türk Donanması

Turkish Navy in the First Years of the Republic in the Light of 1924 Naval Budget Negotiations

Burcu ÖZCAN ERDAL e109

Tevfik Rüştü (Aras) Bey'in Atina Telgraflarında Muhtelit Mübadele Komisyonu ve Faaliyetleri
(1923-1924)

The Miscellaneous Exchange Commission and Its Activities in Tevfik Rüştü (Aras) Bey's Telegraphs from Athens (1923-1924)

Yusuf SARINAY, Recep KARACAKAYA e127

Milli Mücadeledeki Türk Zaferini İngilizler Nasıl İzah Etiler?

How Did the British Explain the Turkish Victory in the National Struggle?

Ali SATAN, Bahtiyar DEDEOĞLU e151

Gazi Mustafa Kemal Atatürk ve Türk Sanatı Tarihi: Tetkik Gezileri ve Eser İncelemeleri

Gazi Mustafa Kemal Atatürk and Turkish Art History: His Research Visits and Antique Studies

Anılcan SIÇRAYIK, F. Nalân TÜRKMEN.....e168

TAKDİM

Marmara Türkiyat Araştırmaları Dergisi (MUTAD), Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü tarafından çıkarılan hakemli/akademik ve uluslararası bir dergidir. *Marmara Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, Türk dili, kültürü, edebiyatı, tarihi, halk bilimi, coğrafyası ve sanatı başta olmak üzere Türk Dünyası ile ilgili makaleleri bilim dünyasına kazandırmayı ilke edinmiştir. 2014 yılından beri yayın hayatına devam eden *MUTAD*, TÜBİTAK/ULAKBİM SBVT, ULRICH Global Serials Directory, EBSCO, DRJI (Directory of Research Journals Indexing) ve ASOS indeksleri tarafından taranmaktadır.

Değerli okurlarımız, *Marmara Türkiyat Araştırmaları Dergisi* Cumhuriyet'in 100. Yılı Özel Sayısı (Ekim 2023), 8 araştırma makalesinden oluşmaktadır. Seda Bayındır Uluskan tarafından kaleme alınan “Alaturka Müzik Yasağı Öncesi Peyami Safa'nın Yaptığı Bir Anket Çalışması (7-29 Aralık 1932): *Musikimiz Hangi Yola Girmeli?*” başlıklı makalede, Peyami Safa'nın musiki inkılabına yönelik tartışmalarda müzik camiasının ve bu konuda fikir üreten zümrelerin bakış açılarını tespit etmek amacıyla gerçekleştirdiği anket çalışması ve etkileri ayrıntılı olarak ele alınmaktadır. Malike Bileydi Koç'un “Cumhuriyet Dönemi Kültür ve Sanat Politikaları Bağlamında İnkılâp Sergileri ve Yurt Gezileri (1923-1943)” başlıklı çalışması, Atatürk'ün “Türkiye Cumhuriyeti'nin temeli kültürdür” sözünden yola çıkarak Cumhuriyet'in 10. Yıl Dönümü anısına düzenlenen “İnkılâp Sergileri” ve “yurt gezilerini” anlatmaktadır. Aydın Çakmak tarafından kaleme alınan “Yusuf Kemal Bey'in Londra Mümessilliği Çerçevesinde Türk-İngiliz İlişkileri” adlı çalışmada, Millî Mücadele döneminde önemli vazifelerde bulunmuş olan Yusuf Kemal Bey'in Londra Mümessili olarak tayin edilmesi ve zor bir döneme denk gelen Türk-İngiliz ilişkilerinin yeniden tesis edilmesindeki rolü ele alınmaktadır. Ayşegül İnginar Kemaloğlu'nun “Atatürk Döneminde İpek Böcekçiliğinin Geliştirilmesine Yönelik Atılan Adımlar (1923-1938)” başlıklı makalesi, Atatürk dönemi Türkiye'sinde ipekböcekçiliğinin gelişimini konu edinmektedir.

Burcu Özcan Erdal tarafından kaleme alınan “1924 Bahriye Bütçesi Görüşmeleri Işığında Cumhuriyetin İlk Yıllarında Türk Donanması” adlı çalışmada, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşuyla birlikte önem kazanan deniz güvenliği ve savunmasında, 1924 Bahriye Bütçesi görüşmelerinin Türk Deniz Kuvvetlerinin erken dönemi ve ulusal bağımsızlıktaki rolü değerlendirilmektedir. Yusuf Sarımay ve Recep Karacakaya'nın “Tevfik Rüştü (Aras) Bey'in Atina Telgraflarında Muhtelit Mübadele Komisyonu ve Faaliyetleri (1923-1924)” başlıklı makalesinde, Muhtelit Mübadele Komisyonu'nun karşılıklı göçteki rolü ve Türkiye'nin heyet temsilcisi Tevfik Rüştü (Aras)'nın Atina'dan Ankara'ya gönderdiği telgraflar üzerinden mübadele dönemi değerlendirilmiştir. Ali Satan ve Bahtiyar Dedeoğlu tarafından kaleme

alınan “Milli Mücadele’deki Türk Zaferini İngilizler Nasıl İzah Etiler?” adlı çalışmada, dönemin İngiliz siyasi ve askerî aktörlerinin Türk zaferini nasıl açıkladıkları ve hangi faktörler üzerinden değerlendirdikleri ele alınmaktadır. Anılcan Sıçrayık ve Fatma Nalân Türkmen’in “Gazi Mustafa Kemal Atatürk ve Türk Sanatı Tarihi: Tetkik Gezileri ve Eser İncelemeleri” adlı makalesinde, sanata büyük önem veren Atatürk’ün Cumhurbaşkanlığı döneminde eski eser ve müze ziyaretlerinden oluşan “tetkik gezileri” tamamı ilk kez yayımlanan belgeler ışığında incelenmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti’nin 100. Yılına özel hazırladığımız bu sayımıza çalışmalarıyla katkı sağlayan tüm yazarlarımıza teşekkür ederiz. Bu vesile ile Cumhuriyetimizin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk başta olmak üzere tüm silah arkadaşlarını rahmet ve minnetle anıyoruz.

Baş Editör
Prof. Dr. Okan YEŞİLOT